

Nevenka Bezić-Božanić
Split

SELAČKI ANTROPONIMI 18. STOLJEĆA

UDK 800.87.801.82

Rad primljen za tisak 15.2.1998.

Čakavska rič, Split, 1998, br. 1

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

Recenzenti: Joško Božanić, Žarko Muljačić

Na temelju arhivskih izvora objavljuju se antroponimi Selaca na otoku Braču, od najstarijih spomena do matičnih knjiga u 18. stoljeću. Osnovno obilježje su dvostruka prezimena, najčešće prema rodonačelniku s muške i ženske strane.

Ljudski tragovi prisutni su na selačkim prostorima još u prapovijesno doba, pa premda visoravan istočno od Selaca još uvijek nije dostatno istražena, slučajno otkriće značajnih grobnih nalaza iz brončanog doba u uvali Žagnju, između Selaca i Sumartina, ukazuje na postojanje nekog naselja u to doba. Ilirske gradine s nalazima posuda na Gradcu potvrđuju prisutnost Ilira, a pod brdom Velim gradišćem kod Novog Sela, na mjestu zvanom Bunje nalaze se ostaci zidova što vjerojatno pripadahu nekom poljodjelskom imanju. To i ne čudi ako znamo da se u blizini nalaze Povlja i vrijedna antička nalazišta na tom području.¹

Srednjovjekovne crkvice i prvi pisani izvori na prostorima Selaca potvrđuju prisutnost hrvatskoga življa u ranom srednjem vijeku. Već u 12. stoljeću otok Brač pripada hvarskoj biskupiji, a potom, u 13. stoljeću, hvarskoj komuni, da bi se tek u 15. stoljeću uspio osamostaliti, premda je već početkom 14. stoljeća imao vlastiti Statut. Svakako još neistražen, ali zacijelo značajan za srednjovjekovnu

¹ D. Vrsalović: »Prapovijest i stari vijek«, *Brački zbornik 4*, Supetar, 1960, str. 33-110. – I. Ostojić: *Povlja – povijesni prikaz* Split, 1968.

povijest istočnog dijela otoka, jest brežuljak Gradac, između Selaca i Gornjeg Humca, nekoliko puta spominjan kao naselje u srednjovjekovnim izvorima. Ondje se vide i ostaci staništa građenih u suhozidu, s kamenim arhitektonskim ukrasima, crkva sv. Nedilje i ruševine neke veće kuće, poznate u narodnoj predaji kao »knežev dvor« i mjesto gdje je zasjedala pučka skupština dok je Brač pripadao neretvanskom knezu. Osamdesetih godina 18. stoljeća umrli Selčani zabilježeni u Matičnoj knjizi ukopavali su se na groblju sv. Dominika, na mjestu Gradac,² i na groblju sv. Tome, na mjestu zvanom Grabovik. Tek potkraj tog stoljeća Selčani će dobiti novo groblje uz župnu crkvu, kojemu danas više nema traga.

U pisanim izvorima Selca se kao lokalitet spominju u sintagmi »Smokova njiva na Selcih« godine 1180. u Povaljskoj listini,³ u prijepisu od 1. prosinca 1250. godine; u Reformaciji bračkog Statuta dopisanoj negdje u 15. stoljeću⁴ zabilježena su kao zaselak pod upravom kaštela u Pučišćima, a godine 1415. u popisu zemljišta povaljske opatije zabilježena je zemlja »od kolnika na istoku Selaca u križu s tramontane Okladima i srednjem Okladu«. U 15. i 16. stoljeću pomalo se raseljavaju manji zaseoci u unutrašnjosti otoka i spuštaju se bliže moru, a Selca se kao pastirsko naselje s osam kuća spominju godine 1614. U vizitaciji hvarškoga biskupa Vicenza Milanija godine 1645. spominje se crkva sv. Marije »na Selcih«, ali i kao »Sancta Maria de Radouгна«. ⁵ Godine 1678. Selca prema sljedećoj biskupskoj vizitaciji imaju sto dvadeset četiri stanovnika, a na jednoj skici Selaca iz godine 1696. zapisane su obitelji Nižetić i Henčević.⁶

Danas nestalo naselje Dubravica između Gradca i Mošuja istočno od Gornjeg Humca, zabilježeno u opisu otoka Brača Dujma Hrankovića iz godine 1405., spominje se u vlasništvu bračke plemićke obitelji Niseteo već godine 1305., i to Mate i sinova mu Ivana i Marka. Mate Petrov, zadnji potomak ove plemićke obitelji, umro je godine 1739. bez muškog potomka i pokopan je u obiteljskoj grobnici u župnoj crkvi u Bolu. Bio je stalno nastanjen u Selcima, posjedovao je veliko imanje i nekoliko kuća. Naslijedio ga je unuk Antun Politeo (1708.-1758.) iz Staroga Grada na Hvaru, čija je majka bila Matina kći. Antun je uz djedovo imanje naslijedio prezime i plemićka prava, pa se od tada naziva Politeo Niseteo, a sve je to utvrđeno Matinom oporukom godine 1732. To je onaj isti Mate Petrov Niseteo koji je, uočivši značenje selačkih kamenoloma, oslobodio s mletačke galije klesarskog majstora Antuna Standelpergha rečenog Stambuca, sina pokojnog majstora Andrije iz Praga s obvezom da mu izvodi zidarske i klesarske poslove koje mu on odredi. To je prvi član danas velike obitelji Štambuk.⁷

² D. Vrsalović: *Povijest otoka Brača*, Supetar, 1968. str. 100-107.

³ Povaljska listina, Latinička transliteracija teksta. U zborniku: *Obljetnica povaljske listine i praga 1184-1984*, Supetar, 1987. str. 16.

⁴ A. Cvitančić: *Srednjovjekovni statut bračke komune*, Supetar, 1968. str. 202.

⁵ A. Jutronić: »Vizitacije u Arhivu biskupske kurije u Hvaru«, *Starine JAZU knj. 51*, Zagreb, 1962, str. 130. – P. Šimunović: *Toponimija otoka Brača*, Supetar, 1972, str. 86.

⁶ D. Vrsalović: n. dj. slika na str. 170.

⁷ M. Vrsalović: »Prinosi iz bračkih starina«. *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku sv. L.*, Split, 1932, str. 275, 290.

Rijetke su vijesti o življu tog dijela otoka u 16. i 17. stoljeću. Poznato je samo da su se bavili stočarstvom, da su posjedovali maslinike i proizvodili med i vosak. Pisani izvori spominju lokve s vodom za napajanje stoke, šume, kamene međe, poljske kućice, pastirska staništa, a sve se to spominje u ponekim oporukama, sudskim spisima i slično. Sačuvano je i nekoliko ženidbenih ugovora, pa je tako, primjerice, u siječnju godine 1570. Marko Nižetić Pavlov sklopio ugovor o djevojačkoj opremi (doti) kćeri mu Marije s njezinim budućim suprugom Bernardom Tomašićem; godine 1634. u Gornjem Humcu Ivan Šesnić udaje kćer Vidu za Grgura Trutanića i daje joj opremu u vrijednosti od sto dvadeset dukata, a godine 1712. Jelena, kći Nikole Trutanića, potvrđuje da je dobila od oca opremu pri udaji za Ivana Vrsalovića. Ugovori ove vrste određeni su statutima pojedinih komuna i značajni su izvor za poznavanje društvenih prilika tog vremena.

Prvi kamenolom, poznat pod imenom Sv. Nikola, počeo je raditi godine 1710. Otada Selca sve više napreduju, povećava se broj stanovnika, pa već broje oko tristotine i četiri stotine žitelja do kraja 18. stoljeća. Premda su Selca do godine 1815. bila samo kapelanija i pripadahu župi Gornjeg Humca, matične knjige vjenčanih, rođenih i umrlih vode se u Selcima od 1747. godine. Te su knjige najpoznatiji izvor za poznavanje stanovništva a dijelom i prilika tog vremena. Uz imena i prezimena nalazimo i niz drugih podataka za istraživanja prošlosti i razvitka naselja, a knjige su osim Selaca obuhvaćale i njegove zaseoke i živalj Oklada, Osridaka, Nakala, Nagorinca, Zagvozda, Podsmrčevika i Novog Sela. Započeo ih je voditi domaći župnik don Ivan Didolić.⁸

Na dan 10. lipnja 1747. godine upisano je prvo vjenčanje, između Ivana Nikole Juruna i Jerke Mišetić, sljedećeg dana zabilježeno je prvo krštenje, Jure, sina Andrije Štambuka i žene mu Margarite Ursić Vitove. Te prve godine zapisana su tri vjenčanja, deset krštenja i dvoje umrlih.

Selčani i Selčanke sklapali su međusobno brakove, ali je bilo i onih koji su djevojke dovodili iz drugih mjesta, a jednako su se tako i djevojke udavale izvan Selaca. Neke od njih odlazile su u mjesta svojega muža, a neki su se muškarci pak priženili u selačke obitelji, najčešće u one bez muških potomaka.

Tako se iz susjednog *Sumartina* oženio godine 1774. Ivan, sin Kristofora Radića, Anticom Bezmalinović i dvije godine kasnije, kao udovac, Margaritom Jurja Jašića, te 1786. Tomo Antuna Borojevića Jerkom, kćeri Nikole Jurčevića, a godine 1760. udala se Ana, kći Ivana Duića, za Matu Antuna Štambuka. Iz *Povlja* oženio se godine 1760. Antun Petra Vrsalovića Margaritom Bezmalinović Kornelić Antunovom i godine 1768. Ivan Petra Dragičevića Katarinom Frane Antonijevića, a godine 1751. spominju se Povljanka Magdalena Tomičić reč. Buliga, žena Petra Mate Jašića Cokrića, i godine 1799. Katarina Jurja Litovića, žena Mate Mišetića. Iz *Gornjeg Humca* oženio se godine 1750. Petar Jurja Marjanovića

⁸ *Prva knjiga krštenih: Liber baptizatorum ab anno Domini 1747.* Al molto Reuerendo Parroco in Selza, e uilla nuoua. – *Liber Matrimoniorum 1747.* Podaci korišteni do godine 1800. Zahvaljujem selačkom župniku don Stanku Jerčiću, koji mi je omogućio rad u Župnom uredu.

Selčankom Nikicom Domjanović, godine 1752. Petar Bezmalinović Nikolin Franicom Tonšić-Mariančević, godine 1763. Juraj Marinelić Jakovljević Margaritom Ivana Jerolima Bošković-Henčevića, godine 1773. Nikola Mate Ivaniševića Katarinom Glušević-Tambić i godine 1788. Ivan Petra Bezmalinovića Jurčevića Franicom Ursić Mihovilom, a godine 1748. udala se Margarita Tomasović za Selčanina Petra Vukovića Trifunovića. Godine 1751. Margarita Marjanović Jurina udala se za Petra Vukovića Božina, godine 1767. Margarita Brizić Lukina za Petra Bezmalinovića Kornelića, a godine 1796. zabilježena je Katarina Ivana Carevića, žena Jure Štambuka Nikolina.

Iz *Pražnica* godine 1774. oženio se Ivan Jakasović Markov Anom Dogančić Ivanovom i godine 1791. Ivan Martinić reč. Kusanović Petrov Franicom Bezmalinović Ivanovom, godine 1768. udala se Jerka Obradić za Matu Tonšića, a godine 1791. Lukrica Kušić Franina za Grgura Tonšića.

Iz *Pučišća* oženio se godine 1750. Ivan Dević Pavlov Katarinom Vuković i Šime Eterović reč. Faraun Matin njezinom sestrom Jerkom, godine 1767. Juraj Vrandečić Andrijin Franicom Ursić Ivanovom, godine 1771. Mate Eterović reč. Faraunić Šimunov Katarinom Tonšić Ivanovom, godine 1778. Antun Dominis Šimunov Margaritom Politeo, godine 1781. Jerolim Lukinović reč. Generalić Viktorov Marijom Štambuk Nikolinom, Jerolim Mladinović Markov Franicom Bezmalinović i Juraj Paluščić Magdalenom Bošković, godine 1789. Ivan Eterović Matin oženio se Jelom Jašić-Cokrić Ivanovom, 1790. Marko Eterović Martinov Vicom Antonijević Franinom, godine 1798. Martin Eterović Mate Margaritom Mišetić-Matijašić Ivanovom i Mato Eterović Nikolin Katarinom Antonijević Antunovom. Iz Pučišća udale su se u Selca godine 1749. Lucija Pinesić Petrova za Grgura Tonšića Mihovilova i Jerka Frančić Matina za Ivana Bezmalinovića Matina, godine 1750. Katarina Eterović reč. Faraunova Šimunova za Matu Jašića Cokrića reč. Bilina Ivanova, godine 1767. Katarina Martinić Ivanova za Antuna Gluševića reč. Slečića, godine 1768. spominje se Margarita Capković, žena Jurja Nižetića, godine 1775. udala se Margarita Martinić Nikolina za Jurja Trutanića Mingića Franina i godine 1788. Magdalena Eterović reč. Faraun za Jurja Mišetića Petrova.

Iz *Bola* oženio se godine 1747. Ivan Petrić Božin Margaritom Glušević-Slečić, godine 1760. Nikola Skrozinović reč. Bezerić Vicom Bezmalinović-Matulović i godine 1770. Stjepan Stipetić reč. Braze Margaritom Vuković, a godine 1749. udala se Katarina Brešković za Selčanina Jurja Tonšića, godine 1751. spominje se Margarita Salamunić, žena Marka Bezmalinovića, 1755. udala se Mihaela Bezerić za Tomu Bezmalinovića, 1761. Jela Virojević za Grgura Tonšića Mariančevića Jurjeva, godine 1768. Bona Ivana Hranotića za Tomu Didolića Jurjeva i Magdalena Marmelić reč. Hajduk za Vicka Trutanića Mengića, godine 1773. Margarita Marinković Franina za Matu Bezmalinovića Antunova, godine 1788. spominje se Lukrica Nikolorić, žena Jurja Mišetića Ivanova, i godine 1794. Margarita Marinelić, žena Nikole Bezmalinovića Petrova.

Iz *Nerežišća* vjenčali su se 1799. Juraj Scarneo Jerolimov i Katarina, kći Nikole Bezmalinovića, a spominje se godine 1767. Katarina Kačić, žena Mate Ostojića Jankovića Matina i godine 1763. Ivanica Garufulić Jerolimova, žena Antuna Jurišića Nikolina, iz *Škripa* je godine 1762. u Selcima nastanjen Jakov Salamunić sa ženom Ivanicom bez zabilježenog prezimena.

Iz *Supetra* zabilježena je godine 1764. Margarita Maffei Antunova, žena Mate Antonijevića Ivanova, godine 1768. Petronila Stanojević Ivanova, žena Mate Bezmalinovića, i godine 1775. Jerka Skoknić Jakovljeva, žena Petra Vukovića; iz *Sutivana* oženio se 1792. Antun Kirigin Jerkom Nikole Carevića, iz *Milne* udala se godine 1792. Katarina Margetić Jakovljeva za Jakova Vrsalovića, a iz *Bobovišća* godine 1799. spominje se Margarita Gligo, žena Selčanina Mate Carevića.

Iz *Staroga Grada* s otoka Hvara udala se godine 1796. Antica Bojanić za Ivana Štambuka Matina, iz *Vrboske* godine 1755. spominju se Margarita Sisejković i Jerolim Dimitri Kačić, kojima se te godine u Selcima rodio izvanbračni sin Vicko, iz *Zastražišća* godine 1750. spominje se Antica Cikinić, žena Antuna Gluševića Ivanova, i Lucija Jerković, žena Frane Trutanića Mengića, iz *Vrbanja* godine 1754. Bona Pavičić Markova, žena Petra Štambuka Antunova, a s *Plama*⁹ oženio se godine 1766. Antun Fistanić Katarinom Štambuk.

Iz *Basta* oženio se godine 1790. Ivan Radić Ivanov Margaritom Antulović iz Sumartina i godine 1781. udala se Ana Linčir za Ivana Vrsalovića Josipova, iz *Tučepa* spominje se godine 1788. Marija Dragičević Mihovilova, žena Nikole Gluševića Slečića, iz omiške *Rogoznice* oženio se godine 1788. Juraj Radić Mihovilov Franicom Mate Trutanića, iz *Splita* spominje se godine 1773. Franica Mistruzzi, kći kontea Petra i žena Nikole Politea Nisetea Antunova, iz *Trogira* godine 1793. zabilježena je Lucija Babare Ignacova, žena Jure Trutanića Ivana, iz *Segeta* spominje se godine 1762. Marko Kulišić sa ženom Cvitom, stalno nastanjen u Podsmrčeviku, a s Apeninskog poluotoka iz *Ancone* zabilježeno je godine 1778. krštenje Dominike, kćeri Alvisa Radovanija i žene mu kontese Margarite Geremia Ivanove, a iz *Bergama* spominje se godine 1750. Veronika Scarneo Bartulova, žena Tome Tonšića.

Prema navedenim izvorima Selčani su se ženili i Selčanke udavale za žitelje s otoka Brača i Hvara, s obale između Makarske i Trogira te s Apeninskog poluotoka:

MJESTO	M	Ž	MJESTO	M	Ž
Ancona	1	–	Seget	1	–
Bast	1	1	Split	.	1
Bergamo	–	1	Stari Grad, o. Hvar	–	1
Bobovišće, o. Brač	–	1	Sumartin, o. Brač	2	1
Bol, o. Brač	3	9	Sutivan, o. Brač	1	–
Gornji Humac, o. Brač	5	4	Supetar, o. Brač	–	3
Milna, o. Brač	–	1	Škrip, o. Brač	1	–
Nerežišće, o. Brač	1	2	Trogir	–	1
Plame, o. Hvar	1	–	Tučepi	–	1
Povlja, o. Brač	2	2	Vrbanj, o. Hvar	–	1
Pražnice, o. Brač	2	2	Vrboska, o. Hvar	1	1
Pučišća, o. Brač	12	6	Zastražišće, o. Hvar	–	2
Rogoznica, Omiš	1	–			

⁹ PLAME – visoravan na istočnom dijelu otoka Hvara.

Od sto šezdeset osam brakova sklopljenih u Selcima u razdoblju od 1748. do 1800. godine u sedamdeset i pet brakova jedan član je iz nekog drugog mjesta. Momci su dovodili djevojke u svoju kuću, a djevojke su pak najčešće odlazile u kuću svojega izabranika. U Selcima se u pojedinim obiteljima rađao različit broj djece, od jednoga djeteta pa čak do šesnaestero, a prosječno od troje do desetero djece. Pri krštenju djeteta kumovala su dva kuma ili dvije kume, djeca su po starim tradicijama nasljeđivala najprije ime djeda ili bake po ocu, ovisno o djetetovu spolu, drugorođeno dijete po majčinim roditeljima, a poslije po očevoj i majčinoj braći i sestrama. Običaj je bio da se nakon rođenja više djece zaustavi rađanje te se zadnjem djetetu, ovisno o spolu, dade ime jednog od roditelja.¹⁰ Prema matičnim knjigama rođenih od 1747. do 1800. godine u Selcima su zabilježena sljedeća osobna imena:

IME	broj	IME	BROJ
Ambroz	1	Ana	16
Andrija	4	Anastazija, Stana	13
Antun	36	Anđela, Anzola	2
Dominik, Dominko	3	Antica, Tonina	4
Frano, Franko	23	Apolonija	2
Grgur	3	Bona, Bonica (1789.)	1
Ivan	93	Diana (1751.)	1
Jakov	6	Domina	2
Jerolim	29	Dorotea	6
Joakim (1769.) ¹¹	1	Franica, Francesca	41
Josip	28	Ivanica, Žuva	8
Jure	62	Jela, Helena	15
Marijan (1775.)	1	Jerka, Jera, Momica	30
Marko	4	Justina	5
Martin	2	Katarina	79
Mate	54	Lucija, Lucieta	5
Mihovil	9	Lukrecija (1793.)	1
Natal, Božo (1776.)	1	Magdalena	51
Nikola	34	Margarita	71
Petar	37	Marija, Marieta	6
Rok (1747.)	1	Matija	2
Stjepan, Stipan	5	Pacifika, Mira	4
Šime	2	Petronila, Perina	18

¹⁰ N. Bezić-Božanić: »Tradicionalno nasljeđivanje ličnog imena od 18. stoljeća do danas na otocima Hvaru i Visu«. *Zbornik I. kongresa jug. enologov in folkloristov, sv. I.* Rogaška Slatina, 1983, str. 378-383. Zbroj nabrojanih osobnih imena odgovara zbroju rodene djece tijekom navedenoga vremenskog razdoblja.

¹¹ Kod onih osobnih imena koja su samo jednom upisana zabilježena je godina, dok se ostala imena spominju povremeno tijekom čitave polovice stoljeća.

Tadija (1750.)	1	Šimica	8
Tomo	9	Tomasina (1787.)	1
Valentin (1788.)	9	Veronika	3
Vicko, Vinko	8	Vicenza, Vica	14
Vito	5		

U istom vremenskom razdoblju u Selcima su zabilježena sljedeća prezimena: ANTONIJEVIĆ, zaselak Oklad godine 1625.,¹² Peričić 1750., Kuluz 1753. – BEZ-MALINOVIĆ, zaselak Podsmrčevik i Novo Selo godine 1625., Petrasović 1747., Matulović i Matulić 1748., Vlašić 1749., Jurašinović 1750., Galiot i Galiotović 1762.,¹³ Kornelić 1767., Jurašin 1778., Jurčević i Jurac 1788., Vlašić 1799. – BOŠKOVIĆ godine 1748., Enčević i Henčević 1749. – BOŽIČIĆ godine 1790. – CVITANOVIĆ godine 1792. – DANIJEVIĆ godine 1625., 1747. – DEVIĆ godine 1750. – DIDOLIĆ godine 1754. – DOGANČIĆ godine 1748. – DOMINIS godine 1778. – DOMJANOVIĆ PAVLINČIĆ 1748. – DRAGIČEVIĆ godine 1768.

ETEROVIĆ (Hectorovich) reč. Faraun i Faraunčić godine 1761. – FISTANIĆ godine 1766. – FRANIČIĆ godine 1767. – GLUŠEVIĆ (Glusevich), Novo Selo reč. Tambić i Vulin godine 1747., Slečić i Sleško godine 1748., 1749. Mošić¹⁴ i Matulović 1768. – HAJDUK godine 1748. – HENČEVIĆ 1696. – IVANIŠEVIĆ godine 1775. – JAKASOVIĆ godine 1774. – JANKOVIĆ godine 1767. – JAŠIĆ Cokrić godine 1747., reč. Bilin i Bilin Cokrić 1749. – JURISIĆ godine 1749., JURUN godine 1747., Jurunović 1768. – KARMELIĆ godine 1797. – KIRIGIN godine 1792. – KULUŠIĆ godine 1762. – KUZMIĆ godine 1793. – LUKINOVIĆ reč. Generalić godine 1781.

MARINELIĆ godine 1763. – MARJANOVIĆ godine 1751. – MARTINIĆ reč. Kusanović godine 1791. – MIŠETIĆ MATIJAŠIĆ godine 1747. – MUNITIĆ godine 1749. – NIŽETIĆ godine 1570., 1748. – OSTOJIĆ reč. Knezić godine 1769. – PALUŠIĆ 1781. – PAULINČIĆ (Pavlinčić ?) godine 1789. – PETRIĆ 1747. – POLITEO NISETEO godine 1773. – POLITEO 1762.¹⁵ – RADIĆ godine 1770. – RADOVANI godine 1788. – SALAMUNČIĆ godine 1762. – SCARNEO godine 1799. – SESNIĆ godine 1634, 1754.¹⁶ – SIMUNIĆ godine 1782. – SISELJ-

¹² Neka od prezimena spominju se u nekim drugim izvorima prije matičnih knjiga, pa je uz to prezime zabilježena i ta godina, A. Jutronić: »Momčad bračke ratne galije 1625« prema rukopisu suprakomita Jurja Mladinea. *Starine JAZU, knj 54*, Zagreb, 1969, str. 53-77.

¹³ Jedna grana obitelji Bezmalinović dobila je upravo nadimak po službi na galiji, jer je iz te obitelji bilo nekoliko onih što godinama pripadahu momčadi bračke ratne galije.

¹⁴ Mošić se u 19. stoljeću spominje kao samostalno prezime.

¹⁵ Nakon Antuna Politea Nisetea, nasljednika ovoga starog bračkog plemićkog prezimena, koji je umro u Selcima godine 1758., spominje se njegov sin Nikola, oženjen splitskom plemkinjom Francicom Mistruzzi, i godine 1818. njegov sin Antun, oženjen Laurom Stalio iz Staroga Grada na otoku Hvaru, kojemu se do godine 1826. u Selcima rodilo šestoro djece. Nakon toga ova se obitelj više ne spominje s dvostrukim prezimenom, a potomci su zadržali tek prezime Niseteo, ali ne više u Selcima. Današnji Politeovi potomci su Ivana Jakova, izvanbračnog sina Antuna Politea Nisetea, kojeg je otac priznao, ali bez prava na prezime djeda Mate Nisetea. Otac Antun dao mu je kuću i imanje u Novom Selu, gdje se Ivan Jakov oženio godine 1762. Magdalenom Bezmalinović-Kornelić, koja mu je rodila sedmero djece; njihovi potomci i danas žive u tom selu.

¹⁶ Ovo se prezime spominje i kao Sesnjić (Sesgnich), a danas Šesnić, u Gornjem Humcu.

KOVIĆ 1755. – SKROZINOVIĆ BEZERIĆ godine 1760. – STIPETIĆ reč. Braze godine 1777. – STIPETIĆ reč. Škrgulj (Scargul) godine 1747. – ŠANTIĆ godine 1747. – ŠKRPACA (*SCARPAZZA*) godine 1792.¹⁷ – ŠTAMBUK godine 1713., 1747. – TONŠIĆ godine 1749, Mariančević 1747. – TRUTANIĆ godine 1634., Mengić 1747., Fortunić 1756. – URSIĆ godine 1712., 1754. – VRSALOVIĆ godine 1749., Carević 1793. – VUKOVIĆ Trifunović godine 1748., reč. Bakajin 1763., reč. Kokić 1797.

U Selcima su tijekom 18. stoljeća rijetki nadimci, ali da bi se razlikovao veći broj istih prezimena, zabilježena su dvostruka prezimena, tako da se najčešće uz prezime oca upisuje i prezime majke. Katkad svećenik upisuje krštenje s jednim ili drugim prezimenom, a budući da su se obitelji istog prezimena povećavale i granale, pojedine grane odlučivale su se potkraj 18. i početkom 19. stoljeća na uporabu samo jednoga prezimena. Primjerice obitelj TONŠIĆ dijeli se na prezimena Rošin i Mošić, VRSALOVIĆ na Carević i slično, a samo neke obitelji imaju nadimke. Brojna obitelj ŠTAMBUK tek će u 19. stoljeću steći nadimke, ali ne kao prije po dvostrukim prezimenima, već po nekim obiteljskim ili osobnim odlikama.

Godine 1783. Selca je poharala kuga, pa je te godine od četiri stotine stanovnika prema Matičnoj knjizi umrla sedamdeset i jedna osoba, i to trideset i devet muškaraca i trideset i jedna žena. No naselje se brzo oporavilo doseljavanjem, jer su Selca napredovala zbog bogatih kamenoloma, koji su zahtijevali mnogo radne snage. Stoga je već polovicom 19. stoljeća u Selcima bilo nastanjeno oko tisuću stanovnika. Tijekom 18. stoljeća to je uglavnom bio domaći živalj s malim brojem doseljenika, najčešće sa samog otoka, dok je početkom 19. stoljeća počelo doseljavanje iz Makarskog primorja i njegova zaleđa, te stranaca s Apeninskog poluotoka, čiji su kamenari tražeći posao dolazili u mala Selca. Stizali su i trgovci kupujući već obrađene kamene blokove, a doseljavahu se i stranci ženeći se domaćim djevojkama. Neki su se stalno nastanili u mjestu, a neki su djevojke odveli u svoj kraj. Zabilježena su nova prezimena, oblikovale su se nove obitelji, starije su izumrle, a neke i napustile rodno mjesto, tražeći neke druge životne mogućnosti.

¹⁷ Hrvatski oblik prezimena ŠKRPACA potječe od talijanskog klesara Ivana Scarpazze Josipova iz Piacenze, koji je zacijelo došao raditi u selačke kamenolome. Godine 1792. oženio se Lucijom Zec iz Krstatica, s kojom je imao sinove Josipa i Jurja. Nakon njezine smrti sklopio je novi brak godine 1799. s Ivanicom Bezmalinović iz Novoga Sela i s njom dobio sina Antuna. Do kraja 19. stoljeća spominju se četiri obitelji: to su potomci sina mu Antuna, koji je naslijedio majčino imanje. Talijansko prezime Scarpazza preoblikovalo se u hrvatski oblik Škrpaca i danas u Novom Selu živi još jedan potomak ove obitelji.

LITERATURA

- N. Bezić-Božanić: »Veze Bračana sa susjednim otocima i kopnom«. *Mogućnosti*, br. 4-5, Split, 1985., str. 586-593.
– »Hrvatski sastanak u Selcima 1883. godine«. Isto, br. 11-12, 1993., str. 11-12.
– »Prilog poznavanju stanovnika i prezimena u Supetru u 17. i 18. stoljeću«. *Čakavska rič*, sv. 2, Split, 1989., str. 115-125.
– »Prilog poznavanju povaljskih prezimena«, Isto, sv. 1-2, 1996., 119-124.
– »Supetrani u 18. stoljeću« Brački zbornik, br. 19, Supetar, 1997., str. 63-117.
– »Selački kamenari 18. i 19. stoljeća.« *Klesarstvo i graditeljstvo*, br. 3-4, Pučišća, 1994., str. 38-46.
– »Sutivanski anagraf iz druge polovine 19. stoljeća«. *Čakavska rič*, br. 2 1993., str. 99-109.
- A. Jutronic: »Naselja i porijeklo stanovništva na otoku Braču«. *Zbornik za narodni život i običaje JAZU*, knj. 34, Zagreb, 1950. (Selca, str. 189-199).
– »La galea del Comune di Brač (Brazza) ed i suoi sopracomiti e galeotti«. *Studi veneziani X*, Firenze, 1968., str. 555-585.
– »Momčad bračke ratne galiije 1625., prema rukopisu suprakomita Jurja Mladinea«, *Starine JAZU*, knj. 54, Zagreb, 1969., str. 53-77.
– »Oko Mateja Nižetića pjesnika 15. stoljeća i bilješke u odbačenoj knjizi«. *Mogućnosti*, br. 1, Split 1965. str. 96-104.
– »Prilog poznavanju stočarstva na Braču«. *Geografski glasnik god. 1949-1950.*, br. 11-12, Zagreb, 1950., str. 117-134.
– »Vizitacije u Arhivu biskupske kurije u Hvaru«. *Starine JAZU*, knj. 54, Zagreb, 1962. Table u prilogu.
- P. Šimunović: Toponimija otoka Brača, Supetar, 1972.
- D. Vrsalović: Povijest otoka Brača, Supetar, 1868.

GLI ANTROPONIMI DI SELCA RELATIVI AL XVIII SECOLO Riassunto

In base alle fonti archivistiche in questo studio si pubblicano gli antroponimi relativi a Selca, sull'isola di Brač (Brazza), secondo le scritture notarili solo parzialmente conservatisi e i registri di stato civile delle nascite, dei matrimoni e delle morti nel XVIII secolo. In questo secolo in seguito all'apertura della cava di pistra Selca è sempre più popolata e va prendendo forma dalle piccole dimore dei pastori sul versante est dell'isola di Brač. I cognomi sono esclusivamente in forma croata, ed è caratteristico l'uso di cognomi doppi a causa dell'alto numero di famiglie con gli stessi cognomi. Nel XIX secolo i cognomi doppi vanno scom-

parendo e le famiglie si ramificano assumendo solo un cognome, sia da parte maschile che femminile. Nel corso del XVIII secolo a Selca si stabiliscono maritandosi o ammnogliandosi nuovi venuti provenienti da altre località dell'isola e anche dalla terraferma, come anche stranieri, il più delle volte mastri scalpellini. Alcuni di loro si sposano con giovani donne del posto e vi risiedono stabilmente, e con il tempo anche i loro cognomi si adattano allo spirito della lingua croata (Standelberg detto Stambucco – Štambuk, Scarpazza – Škrpaca).

THE 18th CENTURY ANTHROPOLOGY AT SELCA Summary

By basing it on archival sources this paper deals with the 18th c. anthropology at Selca on the island of Brač found on only partly preserved notarial documents on the register of births, marriages and deaths. As the quarry at Selca was opened at that time people settled down forming thus small shepherds' settlements on the eastern part of the island. The surnames were exclusively of Croatian origin the characteristics of which were the use of double surnames because a great number of families had the same surnames. In order to differentiate them along with the surname of the head of the family that of his wife's was added. In the 19th c. the double surnames disappeared eventually. The families ramified using only one surname either that of the male or female branch. Due to marriages during the 18th c. Selca was colonized by people from other Brač places and from those on the continent but also by foreigners who were mostly stone-masons. Some of them married to the local girls settled down permanently changing by degrees their surname in the spirit of the Croatian idiom (Standelberg detto Stambucco –